

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Razni nadaljevalni učni tečaji. — Poslednja misel. — Zmes. — Kritiški glasovi. — Učiteljski pravnik. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Duševna kultura na Kavkazu. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Razni nadaljevalni učni tečaji.

Učitelj bodi nekak „unikum“. Poleg dobrega vzgojitelja mora biti učitelj dober sadjerejec, čebelorejec itd. Izvežban moraš biti tudi v tako imenovanih deških ročnih delih, to je v mizarstvu, rezbarstvu in lepljenstvu. Vrh tega pa moraš znati tudi dobro orglati, drugače nisi „cel“ učitelj.

To so pogoji, katere ti stavi vsak krajni šol. svet, ako hočeš dobiti službo kakega nadučitelja. Prošnji morajo biti priložena vsa te stroke učiteljevega znanja zadevajoča izpričevala, drugače ne dobiš milosti v očeh vaških sodnikov.

Vse to se prav lepo sliši, ali nastane sedaj vprašanje: Kje pa dobim vsa ta izpričevala? In na to vprašanje naj odgovore te vrstice.

Učitelj bodi dober sadjerejec. Istinito, lep poklic! In upamo, da vsa sadjereja, ki je na Slovenskem na dokaj visoki stopnji, ima svoj začetek v slovenskem učiteljstvu. Podlago vsemu sadjarstvu je dal gotovo najčesejši šolski vrt. Naši c. kr. kmetijski družbi pač ne moremo odrekati, da je ogromno storila za povzdigo sadjarstva, vendar smelo trdimo, da pravega vzroka, pravega veselja do

sadjereje je iskati v šoli, veselje do te panoge narodnega gospodarstva je zbudil ravno učitelj.

Vendar opazujemo z nekako neumljivo pozornostjo, da je merodajnim faktorjem — kateri faktor je ravno tu največ kriv, tega preiskovati ni naš namen — se pričelo nekako ohlajevati srce do sadjarstva.

Ne vemo, ali mislijo oni isti faktorji, da mora biti vsak učitelj rojen pomolog, ali kaj?

Prejšnja leta je imel vsak učitelj priliko, svoje pomološko znanje si še bolj razširiti in utrditi, zakaj priliko je imel obiskovati kmetijski tečaj najprvo na Slapu, a ko smo dobili kmetijsko šolo na Grmu, se je preselil ta tečaj na Grm. Poznamo dosti učiteljev, ki so obiskovali te tečaje ter si pridobili „patent“ do sadjarstva, in ta „diploma“ je dostim že pomagala do pridevka „nad“. A opustil se je tudi kmetijski tečaj na Grmu, in če se ne motimo, se je preselil leta 1893. ta tečaj v Ljubljano, kjer je slednjič izdihnil svojo potujočo dušo za — upajmo, da ne — večno.

Zavoljo te smrti so pa mlajši učitelji precej okrajšani, kar se tiče prilog našim prošnjam, in tudi sadjarstvu je zavdan precejšen udarec, zakaj mlajši učitelji nimajo prilike, da bi se dalje izobrazili v tej stroki.

Poslednja misel.

Gospod urednik! Prav lepo Vas prosim, da uvrstite ta-le članek, če ne drugam, med inserate, kjer se priporoča in ponuja raznovrstno blago. Ne bi namreč rad, da bi mojo poslednjo misel pogoltnila pozabljivost — Vaš vztrajno molčeči koš, ali pa — kar bi bilo še najhuje, — da bi sedaj v dobi najživahnejše konkurence napisal svojo poslednjo misel kdo drugi.

Konkurenca na vseh koncih in krajih!

Minule božične praznike sem se naslajal ob pogledu na popolnoma zemetano okolico in tajnostno zakrito, nam še vedno z obljubami prijazno bodočnost, ob staro-novih jaslicah, za katere nisem mogel dobiti niti mahu, kar se mi ni primerilo, odkar živim, ter premišljal, da ga poleg našega čislanege deželnege zastopa sploh ni potentata, ki bi nam zopet uredil, zvišal in izboljšal plače. Pa glejte šmenta! Kar prifrfa nov odlok — prav slično kakor prifrfa — poštnine prost — tudi vsak pošten ukor — nov odlok, ki je zvišal, izboljšal in uredil moje že itak rejene dohodke za debelih 100%! Zdrava konkurenca

tukaj res ni škodovala, sem pritrdil učeno in hvalil c. kr. vlado, ki skrbi za nas kakor za vse svoje stvari od ministra do cestarja. A na novega leta dan sem smrče pozdravil vsoto svetlih kron kronske veljave, sicer večjo kot nekdanjih goldinarjev, pa z vsemi starimi napakami. Takoj je bil narejen sklep: Tako, kakor nam je sedaj-le pomagala država, smo si znali sami že davno.

Jezil sem se takoj početkom leta, in če je res, da vsakdo tudi med onim letom počenja isto, kar prvi dan, gorje meni, ako se je letos začelo celo novo stoletje; moje zdravje ne doseže miru do usodnega l. 2000. Ves čas slabe volje, ves čas skvarjen želodec, kronska veljava . . . tega ne privoščim svojemu najhujšemu konkurentu, niti onim tovarišem, ki so se poleg učiteljskega jarma vpregli v jarem branilcev in ohranjevalcev krščanske-katoliške zavesti ter katoliškega mišljenja med našim narodom, dasi bi jim privoščil s stališčem krščanske konkurence za dvojno delo tudi dvojno plačilo. Mi namreč, saj veste, gospod urednik, če pravim mi, ni to samo tista neverna trojica v beli Ljubljani, marveč mi, ki smo zapisani liberalci, gotovo ne zaslužno povišanja za tistih 100%, za katere bi se c. kr. vlada morala zares

Vsekakor se nam bode ugovarjalo, da se bodoči učitelji dovolj izobrazijo v kmetijstvu sploh na pripravnici. Pripravljamo radi, da se dotični profesor trudi, postaviti v pripravnikih prve postojanke tej stroki, a to so le teoretiške postojanke, teoretiške markacije, katere pa čas polagoma uniči, ako se jim ne da tudi vidnih znamenj — prakse. In kje naj se pa učitelj na deželi praktično izuri, ako ga slučajno ni usoda zanesla na enorazrednico, kjer je vrt?

Na podlagi ravno kar navedenega — in napisati bi se dalo še marsikaj — polagamo vsem onim merodajnim faktorjem, posebno pa naši c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, da pokliče v življenje zopet take kmetijske nadaljevalne tečaje, saj to bo rodilo stoteren sad. Pripomnimo pa, da naj se te tečaje nekoliko preuredi in sicer v tem smislu, da se določi drug čas, kakor je bilo prej običajno. Po našem mnenju bi najbolj ugajal čas od 15. m. travna do konca v. travna. Ta čas je odločilen za vsakega sadjarja, in v tem času se v istini lahko vzorno pokaže, kaj treba vsega sadjarju, in tu gojenci takoj lahko vidijo z lastnimi očmi sad svojega truda. Seveda ta tečaj naj bo vsekakor v Ljubljani, ker si obiskovalci lahko privoščijo raznega duševnega razvedrila, katerega ni na deželi.

Skoro isto tako žalostno je z našimi delarnicami. Imeli smo nekaj nekako perijodo „šolskih delarnic“. V oni perijodi so posamezne šole kar tekmovalle med seboj, kje bo lepša delarnica, in to tekmovalje je našlo glasen odmev pri onih odločilnih možeh, ki vrte kolo vsega javnega delovanja. C. kr. dež. šol. svet je opozoril vsako leto vsa šol. voditeljstva, da se začne v tem in tem času rokotvorni tečaj na Dunaju in v Gradcu, in deželni odbor je odvezal svoj mošnjiček ter delil prav „izdatne“ podpore vdeležnikom in posameznim delarnicam; isto je delala „Kranjska hranilnica“. Da pa morajo in so morali čakati učitelji — mojstri nagrade za pouk v ročnih deških delih mesece in mesece, to je malenkost, katere ni vredno omenjati!

zmotiti. Oni jih pa zaslužijo in sicer kar v starih, častiljivih goldinarjih.

Da, ti presneta konkurenca! Zaradi nje, glejte, toliko da nisem pozabil na — poslednjo misel.

Omenjeni tovariši pa ne zaslužijo tega plačila za zameno pojmov, katerih so se oklenili. V naših vrstah bi bila takšna brizga sploh nemogoča. Jaz bi predlagal — saj veste, g. urednik, da sem jaz — moja malenkost, torej moja malenkost ali pa jaz bi predlagal, da stvar prav bratski razdelimo po nekdanjem pedagoškem pravilu: Qui bene distinguit, bene docet!

Gospodje duhovniki naj bi se potezali za šolo in učiteljstvo, mi pa za vero ter katoliško mišljenje in krščansko zavest. Uspeh bi bil gotov. Morda bi nam sčasoma posodili še talarje. Z mečem, šibo in peresom se dožene mnogo. Čemu bi vsi orali eno ledino? Mirna razdelitev bi blagodejno vplivala na oba prijatelja. To dokazemo lahko tudi s svetopisemskim zgledom: Očak Abraham je sporočil svojemu sinu Lotu, naj se umakne na levo ali desno stran Jordana s čredami, da ne bo več prepira med enim in drugim pastirjem. Ločila sta se. Mir je kraljeval po nižavah ob Jordanu, Abraham in Lot pa

Omenjamo pa, da so imeli do teh tečajev nekako privilegovano pravico le gotovi izvoljenci, drugi so čakali zaman. Ti tečaji so se torej tudi preživeli. Pretečeno leto ni naš c. kr. deželni šol. svet obvestil — kakor druga leta — vsaj kolikor je nam znano — posameznih šol. vodstev na te tečaje, in zavoljo tega se ni oglasilo prav nič vdeležencev. Pač sta iz Kranjske dežele šla dva na Dunaj v ta tečaj, ki sta to zvedela iz nemških časopisov.*)

Upajmo, da letos ne pozabi naš c. kr. deželni šol. svet na ta važni tečaj in da pravočasno opozori vsa šol. vodstva nanj in upajmo tudi, da bo deželni odbor naklonjen tudi onim prosilcem, ki še niso nikdar gledali Dunaja, in da se bo oziral na one prosilce, ki imajo v resnici namen, izvrševati to, kar so se priučili.

Če se ta ravno kar navedena tečaja nečeta nikakor več oživotvoriti, naj pa izda naš c. kr. deželni šol. svet nekak ukaz, v katerem naj se našim veleumom pri krajnih šol. svetih zabiči, da imajo oni učitelji, ki niso obiskovali teh dveh tečajev, iste zmožnosti kakor oni, ki so jih obiskovali, ker tu pač ne zadene učiteljstva krivda, da ne more svoje prošnje opremiti z istimi dokumenti kakor njegov tekmeč, ki je obiskoval take tečaje.

Zmes.

VII.

O realijah ljudske šole — posebno o zemljepisju — kaj govoriti ali pisati, je dandanes nevarna stvar, ker planejo od glavnega trobila do zadnjega zakotnega klerikalnega lističa po tebi, „dass dir Sehen und Hören vergeht“. Ubogi prerok Dragotin Pribil! Zakaj dregaš v sršenovo gnezdo? Ali je to hvaležnost od Tebe, ko si vendar na Dunaju študiral s pomočjo klerikalnih grošev,

*) Prav te dni smo čitali v tukajšnjem uradnem listu, da je vis. c. kr. naučno ministrstvo dalo meščanskemu učitelju Francu Schöpferju v Gradcu dovoljenje, da otvori v počitnicah — od 10. mal. srpana do 25. vel. srpana — rokotvorni tečaj za učitelje. Oglašati se je pri imenovanem učitelju. Tak tečaj se otvori tudi na Dunaju od 26. mal. srpana do 12. vel. srpana v I. dunajski šolski delarnici, VII., Neubaugasse 42.

Uredn.

sta kraljevala svojemu vidno se množočemu zarodu. In — quod erat demonstrandum — še dandanes bi bilo največje čudo, ko bi rekli: Žid preganja Žida!

Tisti nesrečni „sittlich-religiös“ in sonadzorstvo, ki nas sedaj razdvaja, bi bil potem rešen za vse večne čase. Tudi mi učitelji — seveda ne liberalni — bi kmalu dosegli plače zadnjih treh razredov drž. uradnikov, ker „gospodje“ vse bolje znajo kot učiteljska „Zaveza“, tista trojica v Ljubljani in sploh vsi liberalci skupaj.

Mi učitelji bi pa katoliško zavest, krščansko prepričanje itd. rešili iz sedanjih težav in stisk. Ali ni to pametna misel? No, pa danes v dobi parnega stroja, naduhe, brzjava, nerodnosti, telefona in nestrpnosti gre vse hitreje. Zato dokaz: toliko nesreč na južni železnici. Ni čuda, če se mešajo tudi pojmi zaradi konkurence.

Gospod urednik! Dovolite, prosim, da v tej silni naglici tudi končam, ker le hitri, brzjavni konec me reši strahu, da je bila ta-le moja poslednja misel: zakaj bi učitelj silil v delovanje duhovnikovo? — misel — brez konkurence!

—ič.